

Projekat su podržali Delegacija Evropske unije u Srbiji, u okviru programa „Podrška civilnom društvu 2015“, Fondacija za otvoreno društvo i Ministarstvo kulture i informisanja RS. Stavovi izrečeni u dokumentu predstavljaju stavove autora i ne oslikavaju stavove EU niti drugih donatora.

JAVNI KONKURSI PROTIV JAVNOG INTERESA ANALIZA SADRŽAJA – KONKURSI ZA JAVNO INFORMISANJE U PANČEVU, UŽICU, ŠAPCU, PIROTU I DIMITROVGRADU

DECEMBAR 2019.

**KAŽI
TRAŽI!** ŠTA
TE
ZANIMA

Inicijativa za poboljšanje
medijskog sadržaja
plaćenog novcem građana

Ovaj dokument nastao je u okviru projekta Javni novac za javni interes*, koji predstavlja inicijativu tri organizacije (BIRN, NUNS i Slavko Ćuruvija fondacija) za poboljšanje medijskih sadržaja plaćenih novcem građana, zakonskih regulativa i procedura koje uređuju ovu oblast, na nacionalnom i lokalnom nivou. Projekat se bavi transparentnošću državnog finansiranja medija, a ovaj dokument specifično analizom sadržaja nastalih na osnovu javnih konkursa u Pančevu, Užicu, Šapcu, Pirotu i Dimitrovgradu. Urednica dokumenta je Tanja Jakobi, direktorka Centra za javne politike iz Beograda, a autorka Smiljka Jurasović iz organizacije NE-BO.

Република Србија
Министарство културе
и информисања

Projekat su podržali Delegacija Evropske unije u Srbiji, u okviru programa „Podrška civilnom društvu 2015“ i Ministarstvo kulture i informisanja RS. Stavovi izrečeni u dokumentu predstavljaju stavove autora i ne oslikavaju stavove EU niti drugih donatora.

* <https://kazitrazi.rs/o-projektu/>

REZIME

BIRN predstavlja treći izveštaj o rezultatima analize medijskog sadržaja koji su proizvedeni na osnovu javnog konkursa za sufinansiranje proizvodnje medijskog sadržaja u 2018. godini. Iako su javni konkursi glavni mehanizam državnog finansiranja medija, ne postoji sistemska evaluacija postignutog, bilo sa aspekta analize proizvedenog sadržaja ili/i efikasnosti ovog mehanizma u unapređivanju kvaliteta javnog informisanja.

Nakon prvobitnog istraživanja analize sadržaja koje je BIRN sproveo u 2016. godini, ove godine u okviru projekta „Javni novac za javni interes“ iniciran je nastavak ove vrste evaluacije potrošnje javnog novca. U ovom ciklusu (u odnosu na 2016. godinu) donekle je izmenjena metodologija, a u istraživački tim uključeno je deset istraživača iz lokalnih organizacija civilnog društva.

U ovom izveštaju analizirani su sadržaji podržani na konkursima u sledećim gradovima: Pančevo, Užice, Dimitrovgrad, Šabac i Pirot. U toku decembra meseca planirano je objavljivanje još sličnih izveštaja jer je obuhvat istraživanja veći (videti deo Metodologija i uzorak).

Ukupna vrednost projekata (27) koji su obuhvaćeni istraživanjem je 71.694.000,00 od toga u Pančevu 31.350.000,00 dinara, Užicu, 6.290.000,00 dinara, Dimitrovgradu 304.000,00 dinara, Šapcu 14.900.000,00 dinara i Pirotu 18.850.000,00.

Namera zakonodavca bila je da oni koji raspisuju javne pozive definišu javni interes na specifičan način, tako da on reflektuje potrebe date sredine. Međutim, lokalne samouprave najčešće u svojim konkursima ponavljaju formulacije date Zakonom o javnom informisanju i medijima. Među lokalnim samoupravama obuhvaćenim ovim uzorkom samo dve – Užice i Pirot – bliže su definisale javni interes u skladu sa potrebama zajednice.

Tipične teme koje su obrađivane u podržanim projektima su kultura, istorija, mladi, ekologija, život na selu i ređe, ekonomija. Najveći broj sadržaja namenjen je opštoj populaciji i nema primarni tematski fokus, a tek trećina priloga predstavlja originalan medijski sadržaj.

Za većinu proizvedenih sadržaja karakteristično je stvaranje prekomerno pozitivne slike o određenoj temi, podrška nosiocima vlasti i „navijački“ pristup u obradi tema bez suočavanja sa drugačijim mišljenjima ili drugačijim argumentima. Gotovo po pravilu, izvori informisanja su nosioci vlasti i predstavnici javnih institucija, bez ili sa minimalnim učešćem zainteresovanih grupa građana ili pojedinaca. Ovakav tip izveštavanja otupljuje kritičku funkciju medija čija je jedna od glavnih uloga da budu čuvari javnosti i pozivaju donosiocima odluka na odgovornost.

KONTEKST

Prelazak na sistem konkursnog sufinansiranja medijskih sadržaja imao je za cilj da redefiniše odnos države i medija, i stavi u prvi plan javni interes. Naime, stavljanje akcenta na javni interes imalo je za cilj da obezbedi da se iz budžeta ne finansiraju sami mediji kao što je to ranije bio slučaj, već medijski sadržaj.

Analiza sadržaja koja sledi treba da pokaže da li je ova namera zakonodavca i ostvarena odnosno da li je korišćenjem ovog instrumenta unapređena informisanost građana u lokalnim sredinama u skladu sa javnim interesom i da li je budžetski novac potrošen na svrsishodan način.

PRAVNI OKVIR

Budžetsko finansiranje podrazumeva da organi vlasti na svim nivoima na osnovu sprovedenog javnog poziva dodeljuju novac za projekte proizvodnje medijskog sadržaja koji služe ostvarivanju javnog interesa.

Pojmovi javnog interesa i mehanizam sufinansiranja medija bliže su regulisani Zakonom o javnom informisanju i medijima¹ u članovima 16. do 26. i Pravilnikom o sufinansiranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja.²

Pored samog pojma, ovim propisima definisani su i načini njegovog ostvarivanja, odnosno propisani uslovi za raspisivanje i sprovođenje konkursa i dodelu sredstava. Takođe, utvrđena je i obaveza državnih organa da vrše nadzor nad sprovođenjem javnih konkursa i namenskim trošenjem budžetskog novca.

Svi mediji čiji su projekti sufinansirani dužni su da lokalnoj samoupravi dostave narativni i finansijski izveštaj o sprovedenim projektnim aktivnostima kao i dokaz o realizaciji projekta. Takođe, Pravilnik predviđa da korisniku koji ne ispuni ove obaveze "organ koji dodeljuje sredstva upućuje zahtev za povraćaj sredstava" a "informacija o korisnicima sredstava koji nisu dostavili narativni i finansijski izveštaj o realizaciji projekta, odnosno koji nisu izvršili povraćaj sredstava, objavljuje se na veb-sajtu organa".

Pored toga, u članu 41a Pravilnika navodi se da "organ koji raspisuje konkurs, po završetku projektnog sufinansiranja u tekućoj godini, može da izradi izveštaj o sprovedenom konkursu i analizu kvaliteta podržanih projekata na osnovu izveštaja korisnika i da ih objavi na svom veb-sajtu". U pomenutom članu kaže se da „organ koji raspisuje konkurs, prilikom izrade analize kvaliteta podržanih projekata, može da angažuje nezavisne stručnjake za medije ili medijske radnike”.

S obzirom da je ovo mogućnost, a ne obaveza lokalnih samouprava, izostaje sistematsko merenje učinka javnih konkursa i svrshodnosti budžetskog trošenja budžetskog novca. Za razliku od Ministarstva kulture i informisanja koje redovno objavljuje godišnje izveštaje, malo lokalnih samouprava sledi ovaj primer.

¹ "Sl. glasnik RS", br. 83/2014, 58/2015 i 12/2016 - autentično tumačenje

² Sl. glasnik RS", br. 16/2016 i 8/2017

METODOLOGIJA I UZORAK

Uzorak istraživanja formiran je na osnovu dvogodišnjeg istraživanja Indeksa transparentnosti. Inicijalnim uzorkom su obuhvaćeni delovi projektne dokumentacije i medijskog sadržaja nastali na osnovu javnih konkursa sprovedenih u toku 2018. godine (izveštaji i medijski sadržaj predati su institucijama početkom 2019. godine) i to u Ministarstvu kulture i informisanja, Pokrajinskom Sekretarijatu za javno informisanje, kao i gradovima Beograd, Smederevo, Niš, Šabac, Valjevo, Loznica, Zaječar, Požarevac, Leskovac, Vranje, Kragujevac, Kruševac, Pančevo, Vršac, Novi Sad, Subotica, Užice, Novi Pazar, Pirot i Dimitrovgrad.

U toku sprovođenja projekta pokazalo se da postoje manjkavosti u transparentnosti i problemi u pristupu medijskom sadržaju, te je inicijalni uzorak smanjen, sa 22 na 13 institucija. Na primer, istraživačima je odbijen pristup dokumentaciji u Nišu i Loznici; pristup sadržaju u Vršcu je dozvoljen tek nakon uložene žalbe i intervencije Poverenika, ali kopiranje potrebnog materijala i dalje nije dozvoljeno; u Sekretarijatu AP Vojvodine istraživačima nije dozvoljeno kopiranje medijskog sadržaja na osnovu zaštite autorskih prava; sa istim objašnjenjem nije dozvoljen uvid u projektnu dokumentaciju gradske uprave Novi Sad; grad Beograd je nakon mesečnog kašnjenja poslao objašnjenje da Zahtev za pristup informacijama koji je tražen uvid nije dovoljno precizan, ali čak ni nakon dopunjenog Zahteva nema odgovora gradske uprave; grad Kragujevac nijedne godine nije raspisao konkurs pa potrebne dokumentacije nema; u Novom Pazaru, zbog kasno raspisanog javnog konkursa, projekti nisu završeni pa nema ni završnih izveštaja niti sadržaja; u Dimitrovgradu, zbog propusta administracije, nema kompletne dokumentacije pa je analiza urađena na osnovu samo jednog projekta.

Analizom nisu obuhvaćeni svi projekti podržani na navedenim javnim konkursima, već su, zbog ograničenih kapaciteta, uzorkom obuhvaćena po dva najskuplja projekta za TV produkciju, dva za radijsku, dva za internet, 2 za štampu i 2 za nezavisne produkcije. Ukupno, deset projekata po lokalnoj samoupravi. Uzorak je smanjivan u gradovima gde nije bilo odgovorajućih projekata (na primer, nije bilo podržanih projekata dva štampana medija, već samo jednog, pa je uzorak smanjen sa deset na 9 projekata).

Podaci su prikupljeni na osnovu Zahteva za pristup informacijama od javnog značaja kojim su istraživači tražili sledeće: predlog projekta i narativni izveštaj, kao i celokupan medijski sadržaj koji je proizveden. Finansijski izveštaji nisu obuhvaćeni ovim istraživanjem. Zahtevom je najpre tražen uvid u dokumentaciju, a potom i samostalno kopiranje potrebnog materijala. Uzimajući u obzir da dokumentacije nema u elektronskom obliku, kao i da sam sadržaj nije digitalizovan (materijal je na diskovima ili u štampanom obliku) te da njegovo kopiranje i naknadno pregledanje traži značajno vreme, kao i da kvalitet arhiviranja dokumentacije varira među lokalnim samoupravama, samo istraživanje potrajalo je gotovo 6 meseci.

Istraživači koji su zajedno sa BIRN-om radili na istraživanju, njih 10, dolaze iz lokalnih organizacija civilnog društva i način rada koji je testiran ovim projektom može da služi kao primer dobre prakse uključivanja civilnog društva u nadzor nad sprovođenjem javnih konkursa u lokalnim sredinama.

U analizi sadržaja korišćen je posebno osmišljen kodeks, koji sadrži ukupno 20 kategorija i to: naziv insitucije, naziv medija, naziv projekta, tip medija, društvene grupe kojim se sadržaj bavi, primarni tematski fokus, relevantnost teme u odnosu na javni konkurs, tretman sadržaja, originalnost sadržaja u odnosu na redovnu produkciju, izvori, povrede Etičkog kodeksa novinara, broj dostavljenih jedinica sadržaja, ukupna cena projekta, rezime projekta iz projektne prijave, rezime projekta iz narativnog izveštaja, postignuti rezultati (iz narativnog izveštaja), da li je finansijer označen, da li je bilo odstupanja između predloga projekta i narativnog izveštaja i napomene. To praktično znači, da je svaki projekat "seciran" na osnovu ovih 20 kategorija, a dobijeni rezultati se obrađuju zbirno, za svaku kategoriju.

REZULTATI

Lokalizacija javnog interesa

Polaznu tačku u ovoj evaluaciji predstavlja način na koji je lokalni javni interes u oblasti informisanja definisan, budući da je njime određena i glavna namena potrošnje novca.

Gotovo sve jedinice lokalne samouprave koje su predmet ovog izveštaja, javni interes definišu u najširim crtama. Tako se u gotovo svim konkursima navodi da se njima sufinansira proizvodnja medijskih sadržaja iz oblasti javnog informisanja, "koji doprinose istinitom, nepristrasnom, praovovremenom i potpunom informisanju svih građana; zaštiti i razvoju ljudskih prava i demokratije; unapređivanju pravne i socijalne države; slobodnom razvoju ličnosti i zaštiti dece i mladih; razvoju kulturnog i umetničkog stvaralaštva; razvoju obrazovanja, uključujući i medijsku pismenost kao deo obrazovnog sistema; razvoju nauke, sporta i fizičke kulture; zaštiti životne sredine i zdravlja ljudi; unapređenju medijskog i novinarskog profesionalizma i ostalih medijskih sadržaja koji doprinose zadovoljavanju potreba građana za informacijama i sadržajima iz svih oblasti života, bez diskriminacije."

Jedino gradske uprave Užica i Pirotu iskaču iz ovog koloseka i propisuju specifične kriterijume odnosno navode teme koje su od interesa na lokalnom nivou.

Uz to, u užičkom konkursu navodi se da "informisanje o radu organa grada Užica nije deo javnog interesa". Ovu napomenu smatramo bitnom, imajući u vidu da se dobar deo sufinansiranih medijskih projekata, realizovanih u drugim lokalnim samoupravama, svodi na praćenje rada organa lokalne samouprave.

Takođe, u pirotskom konkursu ističe se važnost privrženosti profesionalnim i etičkim standardima.

Pančevo

Namena konkursa je sufinansiranje medijskih sadržaja iz oblasti javnog informisanja koji doprinose istinitom, nepristrasnom, pravovremenom i potpunom informisanju svih građana grada Pančeva; zaštiti i razvoju ljudskih prava i demokratije; unapređivanju pravne i socijalne zaštite države; slobodnom razvoju ličnosti i zaštiti dece i mladih; razvoju kulturnog i umetničkog stvaralaštva; razvoju

obrazovanja, uključujući i medijsku pismenost kao deo obrazovnog sistema; razvoju nauke, sporta i fizičke kulture; zaštiti životne sredine i zdravlja ljudi i ostalih medijskih sadržaja koji doprinose zadovoljavanju potreba građana za informacijama i sadržajima iz svih oblasti života, bez diskriminacije, imajući, pre svega, u vidu osobe sa invaliditetom i nacionalne manjine

Užice

Specifični kriterijumi za ocenjivanje projekata su javno informisanje stanovnika grada Užica o sledećim temama:

- zbivanjima na lokalnom nivou,
- zbivanjima u obrazovanju, kulturi, umetničkom stvaralaštvu, sportu, turizmu,

- zbivanjima u privredi, preduzetništvu i poljoprivredi, zdravlju ljudi, zaštiti životne sredine, zaštiti dece i omladine, fizičkoj kulturi,
- ljudskim pravima, razvoju demokratije, unapređivanju pravne i socijalne države.

Napomena: Informisanje o radu organa grada Užica nije deo javnog interesa

Dimitrovgrad

Namena javnog poziva je sufinansiranje proizvodnje medijskih sadržaja iz oblasti javnog informisanja, koji doprinose istinitom, nepristrasnom, praovremenom i potpunom informisanju svih građana opštine Dimitrovgrad; zaštiti i razvoju ljudskih prava i demokratije; unapređivanju pravne i socijalne države; slobodnom razvoju ličnosti i zaštiti dece i mladih; razvoju kulturnog i umetničkog

stvaralaštva; razvoju obrazovanja, uključujući i medijsku pismenost kao deo obrazovnog sistema; razvoju nauke, sporta i fizičke kulture; zaštiti životne sredine i zdravlja ljudi; unapređenju medijskog i novinarskog profesionalizma i ostalih medijskih sadržaja koji doprinose zadovoljavanju potreba građana za informacijama i sadržajima iz svih oblasti života, bez diskriminacije.

Šabac

Proizvodnja medijskih sadržaja "koji doprinose istinitom, nepristrasnom, pravovremenom informisanju svih građana Šapca; zaštiti i razvoju ljudskih prava i demokratije; unapređivanju pravne i socijalne države; slobodnom razvoju ličnosti i zaštiti dece i mladih; razvoju kulturnog i umetničkog stvaralaštva; razvoju obrazovanja, uključujući i medijsku

pismenost kao deo obrazovnog sistema; razvoju nauke, sporta i fizičke kulture; zaštiti životne sredine i zdravlja ljudi; unapređivanju medijskog i novinarskog profesionalizma i ostalih medijskih sadržaja koji doprinose zadovoljavanju potreba građana za informacijama i sadržajima iz svih oblasti, bez diskriminacije"

Pirot

- Istinito, nepristrasno, pravovremeno i potpuno informisanje građana Pirotu
- promovisanje pirotskog lokalnog govora
- pirotsko kulturno stvaralaštvo
- kultura kao deo turističke ponude
- položaj nacionalnih manjina
- obrazovanje Roma
- rodna ravnopravnost
- značaj i uloga NVO
- očuvanje Stare planine

- položaj osoba sa smetnjama u razvoju
- žensko preduzetništvo
- amaterska kulturna društva
- pirotski sport
- prekogranična saradnja

Kriterijumi za ocenu projekata:

- mera u kojoj je predložena aktivnost podobna da ostvari javni interes u oblasti javnog informisanja
- mera pružanja veće garancije privrženosti profesionalnim i etičkim medijskim sadržajima

Pančevo

Od ukupno finansirana 24 projekta za koje je grad Pančevo 2018. godine izdvojio 38.950.238,00 dinara, analizirano je 10 projekata sa najvećom vrednošću, kojima je ukupno dodeljeno 31.350.000,00 odnosno 82,29% ukupno opredeljenih sredstava namenjenih sufinansiranju medija.

Portal „Južni banat“, koji je dobio 1.300.000 dinara, u međuvremenu je ugašen, tako da ni jedan sufinansiran sadržaj nije vidljiv, odnosno nema ni dokaza da je uopšte objavljen.

Što se tiče tematskog fokusa, čak 6 od 9 analiziranih projekata je bazirano na kolažnim sadržajima koji prate aktuelna dešavanja, odnosno svode se na izveštavanje o radu lokalne samouprave i gradskih institucija, i prenošenje servisnih informacija. Samo po jedan projekat iz analiziranog uzorka imaju za temu zdravlje, odnosno ekonomiju.

Preovlađuje deskriptivna obrada sadržaja (4 od 9 projekata), propagandni „navijački pristup“ prisutan je u dva projekta, dok su promotivni, reportažni sadržaji, prepoznati u dva projekta. Samo jedan projekat odlikuje se temeljnim

analitičkim pristupom i oslanjanjem na veći broj relevantnih sagovornika. Reč je o projektu "Vodič kroz dijabetes", Studija B.

Najčešći sagovornici u podržanim projektima su predstavnici lokalnih i republičkih vlasti i direktori gradskih institucija (7 od 9 analiziranih projekata). To je slučaj čak i sa projektom RTV Pančevo koji kao osnovni cilj navodi „promociju ljudskih prava i prava manjina“. Od 7 pregledanih priloga, samo jedan se bavi nacionalnim manjinama, a nijedan ljudskim pravima.

Jedini projekat koji se zaista bavi manjinama je "Multijezični dodatak" lista Pančevac koji je urađen korektno, lišen je političkih poruka, fokusira se na kulturu, sport, položaj manjina i priče o životu i radu predstavnika manjina.

Najveće odstupanje od etičkog kodeksa registrovano je u sadržajima portala E-Pančevo koji favorizuje jednu, vladajuću stranku i prenosi mišljenja jedne strane bez mogućnosti druge strane da odgovori na optužbe.

Sami mediji su u svojim narativnim izveštajima naveli opšti pregled sprovedenih aktivnosti koji za grad Pančevo izgleda ovako:

RTV Pančevo PROJEKAT: Info Pančevo	Emisijom Info Pančevo je osvežen način informisanja građana Pančeva. Pančevu je potrebna češća organizacija sučeljavanja mišljenja, stavova i ideja Pančevaca o raznim temama iz oblasti obrazovanja, vaspitanja, kulturnih potreba, odnosa prema manjinama, osetljivim grupama, potrebama mladih, odnosu prema kulturnom i istorijskom nasleđu grada i pančevačkih sela, prema starima i deci, zaštiti životne sredine, zdravlju...
Radio Bus PROJEKAT: Panorama Pančeva	Proizveden je medijski sadržaj. Medijski sadržaj objavljen je u programu radija. Objave na društvenoj mreži Fejsbuk.
Start 013 Portal i Novine Start Press PROJEKAT: Pančevo lokalna samouprava u formi samouprave građana	1. Animiranje primarnih ciljnih grupa za konkretne aktivnosti lokalne samouprave 2. Podsticaj sekundarnim ciljnim grupama za veći društveni angažman od trenutnog 3. Povećana društvena odgovornost svih ključnih aktera u sferi samouprave građana 4. Pozitivan uticaj na periferne društvene grupe za njihovu veću aktivizaciju 5. Kreativno sagledavanje društvene realnosti kao podsticajni faktor bržeg razvoja 6. Realna slika svakodnevice koja doprinosi tome kako će ta slika izgledati sutra
Informativni Internet Portal E-Pančevo PROJEKAT: Jasno i glasno - za Pančevo	1. Bolja informisanost građana Pančeva i okolnih mesta o temama iz raznih oblasti 2. Proizveden medijski sadržaj u javnom interesu
Wagner production d.o.o/Televizija Pančevo PROJEKAT: Vi pitate, mi odgovaramo	1. Svakodnevno informisanje građana 2. Prezentacija različitih mišljenja i stavova 3. Informacije o odlukama skupštine grada 4. Promocija razvoja fizičke kulture 5. Zaštita kulturne baštine 6. Zaštita životne sredine

Radio Pančevo/Formart

PROJEKAT: Svitanje

Produkcija Formart je emisijom Svitanje osvežila način informisanja građana Pančeva kada je u pitanju jutarnji radijski program. Do sada informisanje građana Pančeva u jutarnjim satima je bilo vrlo oskudno. Pančevu je potrebna češća organizacija sučeljavanja mišljenja, stavova i ideja Pančevaca

o raznim temama iz oblasti obrazovanja, vaspitanja i kulturnih potreba, odnosa prema manjinama, osetljivim grupama, potrebama mladih, odnosu prema kulturnom i istorijskom nasleđu grada i pančevačkih sela, prema starima i deci, zaštiti životne sredine, zdravlju itd.

Videonet/Tv Pink

PROJEKAT: Pančevo-aktivnosti grada

Cilj medijskih sadržaja je ostvaren u potpunosti, s obzirom da je predstavljanje Pančeva kao važnog kulturnog, privrednog i političkog centra Srbije i Vojvodine omogućeno u terminu koji prati veliki broj gledalaca. Veliki broj gledalaca obezbeđen je i samim tim da je u promociju Pančeva mogla i trebala da vidi najbitnija ciljna grupa; građani iz delova Srbije gde brojni

podaci i informacije nisu svakodnevno dostupni ili se lokalni mediji tom temom ne bave u dovoljnoj meri. Predstavljanje Pančeva doprinelo je i percepciji onih grupa gledalaca koji traže nove destinacije za svoja putovanja, upoznavanje sa kulturom srpskog naroda ili mogućim novim tržištima ili prostorom za investicije.

Pančevac

PROJEKAT: Multijezični dodatak u nedeljniku Pančevac

1. Dvanaest multijezičnih dodataka u nedeljniku Pančevac 2. Podignut nivo informisanosti nacionalnih manjina na maternjem jeziku 3. Veći broj informacija od javnog značaja o nacionalnim

manjinama među većinskim stanovništvom 4. Sadržaji postavljeni na društvene mreže i animirana diskusija

Studio B/Proglas Public Relations

PROJEKAT: Vodič kroz dijabetes

1. Predstavljanje aktivnosti rada Grada Pančeva 2. Edukacija stanovništva o dijabetesu 3. Veća angažovanost pojedinaca ka

Udruženju 4. Veća zainteresovanost pojedinaca za podizanje svesti o dijabetesu

Užice

Obrađen je sadržaj za 8 sufinansiranih projekata, od ukupno 20. Vrednost obraćenih projekata je 6.290.000, što čini 78,6 % od ukupno izdvojenih 8.000.000 dinara za sufinansiranje medijskih projekata.

Specifičnost ovih sadržaja je da svi analizirani projekti imaju konkretan tematski fokus, po dva se bave ekologijom i poljoprivredom, i po jedan istorijom, ekonomijom, mladima i lokalnom administracijom i javnim finansijama. Iako je u konkursu naznačeno da se aktivnosti lokalne samouprave ne smatraju informacijama od javnog značaja ipak u proizvedenom sadržaju ima i takvih koji se u krajnjem ishodu svode na izveštavanje o radu lokalne samouprave.

Što se tiče tretmana sadržaja, preovlađuje deskriptivan ton i to u polovini medijskih sadržaja, a dva projekta su bazirana na reportažnim pretežno promotivnim sadržajima, jedan koji ima za temu istoriju i drugi iz oblasti poljoprivrede. Jedini problemski obrađen medijski sadržaj proizveden je u okviru projekta koji se bavi ekologijom "UEKO_ŠTA", odnosno višedecenijskim problemom zagađenja vazduha u Užicu.

Kada je reč o originalnosti proizvedenih priloga, ukupno 5 analiziranih medijskih sadržaja predstavljaju primere uvođenja novina koje do sada nisu postojale u mediju, u dva slučaja je reč kombinovanom, delimično modifikovanom sadržaju dok je projekat Kad (ne)zdravo udahneš, zapravo nastavak regularnog programa.

Iako su u većini priloga intervjuisani brojni relevantni sagovornici, srazmerno su manje citirani predstavnici civilnog sektora, odnosno građani.

Ni u jednom projektu nije bilo kršenja etičkog kodeksa.

Sami mediji su u svojim narativnim izveštajima naveli opšti pregled sprovedenih aktivnosti koji za grad Užice izgleda ovako:

Sajt Udruženja građana "Amanet" PROJEKAT: Užičanstveno	
1. Novodizajniran sajt sa ubačenih 1000 članaka. 2. Fejsbuk stranica sa nekoliko stotina objava (predstavljane članaka na sajtu)	
Društvo sa ograničenom odgovornošću Vesti i Radio Užice PROJEKAT: Preduzeće u lokalnu, tržište u globalu	
1. Unapređeno informisanje građana Zlatiborskog okruga o značaju afirmacije preduzetništva u užičkom kraju. 1.1. Unapređen nivo informisanja o potencijalima preduzetništva u užičkom kraju. 1.2. Stavljen poseban akcenat na samozapošljavanje koje predstavlja motor pokretač svake privrede. 1.3. Unapređeno informisanje o značaju dodatne podrške u osnaživanju privrednih potencijala i jačanja društveno ekonomskog standarda građana Užica.	1.4. Ukazano je da samo puka analiza privrednih potencijala nije dovoljna, već je potrebno i stvaranje uslova da se raznovrsnijim sadržajima unapredi sistem usluga u oblasti preduzetništva. 1.5. Unapređen nivo informisanosti primarnih i sekundarnih ciljnih grupa o značaju preduzetništva. 2. Skrenuta je pažnja predstavnicima lokalne samouprave za potrebu preduzimanja dodatnih mera kako bi poboljšali uslove unapređenja sistema usluga u oblasti preduzetništva. Građani sa teritorije Zlatiborskog okruga, ali pre svega Užica bi se više zainteresovali za preduzetništvo.
Preduzeće Konzum Lav d.o.o. PROJEKAT: Mladi lavovi/ce	
1. Izvršeno mapiranje i istraživanje potreba i mogućnosti dece i mladih. 2. n/a	3. Uspostavljen kanal komunikacija medija sa lokalnim vlastima u cilju rešavanja specifičnih problema u ovoj oblasti. 4. Poboljšani uslovi za ostanak mladih u svojoj lokalnoj zajednici.
RAM Radio Media Mreža doo Užice PROJEKAT: UEKO/Šta?	
1.1. Prikupljen materijal, ukupno proizveden planiran broj medijskih sadržaja. (13 radio emisija, 16 novinskih tekstova) 2.2. Emitovano i objavljeno više od projektom predviđenog broja	medijskih sadržaja (povećana prisutnost teme zagađenja u lokalnim medijima i povećan broj medijskih sadržaja na lokalnoj sceni na temu aerozagađenja)
Užicemedia PROJEKAT: Kad (ne)zdravo udahneš - Aerozagardjenje u Užicu	
Objavljeno 5 tekstova na portalu Užicemedia	
Privredno društvo "GZS" doo PROJEKAT: Užice-danas i sutra	
1. Formiran projektni tim, predstavljeni ciljevi, napravljen akcioni plan rada i podeljeni poslovi. 2. Uspostavljeni kontakti sa saradnicima i sagovornicima u projektu. 3. Snimljeno, pregledano i finalizirano preko 6 medijskih sadržaja za buduće emitovanje na portal.	4. Emitovano preko 15 medijskih sadržaja prema predhodnom planu i analizama, kao i prema trenutnim situacijama na terenu. 5. Sumiran efekat i rezultati sprovedenih aktivnosti projekta

Radio San

PROJEKAT: Osiguranje kao sekundarna zaštita polj,useva,pokretne i nepokretne imovine Užica

Uvećanje broja protivgradnih raketa, povećan broj polisa osiguranja polj.gazdinstava, smanjenjen gubitka i povećanje profita proizvođača

Preduzeće TV 5 doo Užice

PROJEKAT: Ruralni magazin"

1. Formiran projektni tim od 9 članova, izrađen vremenski plan realizacije. Definisano 9 opisa poslova i zadataka članova projektnog tima. Emitovano 27 TV emisija u trajanju do 60 minuta. Sve planirane teme obrađene u TV emisijama. Svaka

TV emisija imala po dve reprize u različitim terminima. Urađena promocija TV serijala i svake TV emisije kroz prikazivanje TV spotova i najava na radiju San. 3. Povećano zadovoljstvo građana dobijenim informacijama

Dimitrovgrad

Instraživačima je bio dostupan samo jedan projekat po konkursu za sufinansiranje medija Opštine Dimitrovgrad. Reč je o projektu Dangraf doo Danas, "Koridor održivog razvoja", kome je dodeljeno 304.000 dinara od ukupno 2.000.000 dinara koliko je ova opština izdvojila za sufinansiranje medija za ostvarivanje javnog interesa.

Projekat se bavi ekonomskim efektima završetka auto-puta Niš-granica sa Bugarskom, na deskriptivan način, a kako jedini sagovornici pojavljuju se nosioci vlasti i predstavnici javnih institucija. Nisu evidentirane grube povrede etičkog kodeksa.

U narativnom izveštaju uz jedini analizirani projekat dat je opšti pregled sprovedenih aktivnosti koji za opštinu Dimitrovgrad izgleda ovako:

Društvo za novinsko-izdavačku delatnost Dan Graf doo - Dnevni list "Danas"

PROJEKAT: Koridor održivog razvoja

1. Koridor 10 "doveo" Dimitrovgradu - fabriku 2. Da mladi ostanu ovde, Koridor 10 i istočni krak, Danas, 10. maj, 22. strana 3. Do kraja ove godine biće završeni radovi na izgradnji istočnog kraka Koridora 10 4. Ostale najteže deonice, Danas, 23. maj, strana 16. 5. Koridor 10, žila kucavica za razvoj Dimitrovgrada 6. Radev: Važni su infrastrukturni radovi 7. Veza grada sa auto-putem, 25. jun, strana 12. 8. Tončić: Primamljivo mesto za rad i život 9. Višestruka korist za region, Danas, 27. jun, strana 20. 10. Otvorena vrata za investicije i posao 11. svaki kilometar donosi benefite, Danas, 3. jul, strana 19. 12. Veliki korak za region i za Dimitrovgrad 13. Prva fabrika posle

tri decenije 14. koridor održivog razvoja 5. jul, strana 22. 15. O planovima pogranične opštine Dimitrovgrad za Danas govori njen predsednik Dimitrov: Prvi pogoni posle tri decenije, 9. jul, strana 8. 16. Kakvu je sve korist od izgradnje auto-puta na istočnom kraku Koridora 10 imao Dimitrovgrad: Urađeni infrastrukturni objekti 17. Grad ima perspektivu, Danas, 12. jul, strana 20. 18. uticaj Koridora na razvoj turizma u pograničnoj opštini Dimitrovgrad 19. Kako privući turiste? 20. Svi proivedeni sadržaji objavljeni su na portalu danas.rs pod istim naslovima kao u novinama www.danas.rs 21. Izveštavanje o realizovanom projektu

Šabac

Grad Šabac je po konkursu za sufinansiranje medijskih projekata od javnog interesa izdvojio ukupno 32 miliona dinara. Analizirano je ukupno pet sufinansiranih projekata čija je ukupna vrednost 14.900.000 dinara, odnosno nešto manje od polovine ukupno izdvojenih sredstava (46,5%)

Tri od pet analiziranih projekata za tematski fokus imaju oznaku 316- "nešto drugo", od toga 2 („Moje pare, moji snovi“ i „Referendum, dobra odluka građana) obrađuje projekte lokalnih samouprava realizovane na osnovu izjašnjavanja građana, što je primer dobre prakse lokalne samouprave, ali i podsticaj da se što veći broj građana uključi u donošenje odluka od javnog značaja. Tretman sadržaja u ovim projektima je međutim, uglavnom promotivan, uz primarne sagovornike iz aktuelne vlasti, a tek na drugom mestu su stavovi lokalne zajednice. Deo sadržaja ovih projekata zasnovan je na temama koje su bile deo redovnog izveštavanja - kao što je glasanje o prioritetnim projektima na nivou mesnih zajednica, tok realizacije tih projekata. U projektu („Moje pare, moji snovi“), drugi deo sadržaja bavi se predstavljanjem švajcarskog modela učešća građana, prednostima i manama ovakvog procesa odlučivanja, zajedno sa mišljenjima građana predstavljenim u formi kratkih komentara. To praktično predstavlja dopunu debati o procesu direktnog izjašnjavanja građana i neku vrstu novine u sadržaju zbog čega je sadržaj označen kao kombinovani. U projektu „Referendum-dobra odluka građana“, tretman sadržaja je promotivan, a sadržaj u potpunosti predstavlja nastavak regularnog projekta. Primarni sagovornici su predstavnici lokalne samouprave, a u manjem broju slučaja meštani u čijim MZ su projekti realizovani.

Treći projekat koji takođe za tematski fokus ima šifru 316-nešto drugo, zapravo predstavlja kolažni projekat ali, po oceni istraživača, ima najbalansirani izbor sagovornika od svih analiziranih projekata, naročito kada se radi o tekstovima iz oblasti kulture i poljoprivrede. Reč je o najskupljem analiziranom projektu „Šabac na dlanu“, AD „Glas podrinja“, vrednom 7.300.000,00.

Jedan od analiziranih projekata kao tematski okvir ima ekonomiju i napisan je u izrazito pozitivnom tonu, a jedini sagovornici su oni iz lokalne vlasti. Iako su navodi u tekstu zasnovani na informacijama o projektima, sertifikatima ili priznanjima koje je grad dobio za razvoj i unapređenje privrednih uslova, zbog čega bi se sadržaj mogao kodirati i kao deskriptivan, usled činjenice da nema kritičkog osvrta, druge strane, kao ni dodatnih sagovornika, sadržaj je kodiran kao promotivni.

Peti projekat za temu ima sport, a sadržaji su zapravo *human interest story*, pa drugih sagovornika osim članova sportskih udruženja, praktično i nema.

Ni u jednom analiziranom sadržaju nema povrede etičkog kodeksa. Jasne oznake da je reč o projektima gradske uprave nema jedino na projektu „Moje pare, moji snovi“ i to na internet objavi koja je jedino bila dostupna za analizu.

Sami mediji su u svojim narativnim izveštajima naveli opšti pregled sprovedenih aktivnosti koji za grad Šabac izgleda ovako:

AD Glas Podrinja

PROJEKAT: Šabac na dlanu

1. Formiran tim za realizaciju projekta, napravljen plan rada. Indikator: Projektni tim sastojao se od osam članova. Utvrđeno je četiri tematske celine koje će na nedeljnom nivo biti objavljene u štampanom izdanju, internet portalu i mobilnoj aplikaciji. Obuhvaćene su četiri tematske celine koje će biti obrađene sa najmanje 52 autorska teksta za svaku. Predviđeno je da tekstovi budu opremljeni sa preko 1500 fotografija. 2. Postavljanje posebnog dela na sajtu posvećenog projektu. Indikator: zasebna sekcija formirana na sajtu 3. Istraživanje novinskih članaka Indikator: Planirane teme, analizirane i prezentovane u tekstovima	4. Objavljivanje tekstova u novinama Indikator: Objavljeni tekstovi u novinama i dostupni čitaocima 5. Objavljivanje tekstova u novinama Indikator: Tekstovi objavljeni na portalu u svakom trenutku dostupni široj javnosti 6. Pisanje finalnog izveštaja Indikator: sumirani efekat i rezultat aktivnosti

NIP Š revija

PROJEKAT: Moje pare moji snovi

1. Formiran projektni tim, napravljen plan rada Indikator: Realizacija napravljenih planova 2. Prepoznato i zabeleženo znanje i informisanost građana i ciljnih grupa o temama koje će biti pokrenute u serijalu Indikator: Anketa koja je uključila minimum 30 ljudi na ulici i minimum 50 ljudi koji su odgovorili na pitanja na sajtu 3. Planiranje teme analizirane i sumirane u tekstovima Indikator: 260 autorskih tekstova (intervjua sa relevantnim funkcionerima gradske uprave, predstavnicima mesnih zajednica, privrednicima, građanima sa gradskoj i seoskog područja), oko 500 fotografija, pet kolumni, minimum 30 anketa ljudi na ulici i minimum 50 ljudi koji su odgovarali preko sajta 4. Tekstovi objavljeni u novinama i društvenim mrežama dostupni čitaocima	Indikator: 260 autorskih tekstova (intervjua sa relevantnim funkcionerima gradske uprave, predstavnicima mesnih zajednica, privrednicima, građanima sa gradskoj i seoskog područja), oko 500 fotografija, pet kolumni, minimum 30 anketa ljudi na ulici i minimum 50 ljudi koji su odgovarali preko sajta 5. Dobro sproveden projekat u skladu sa predloženim planom rada, Output projekta je u skladu sa planiranim Indikator: 10 mesečnih izveštaja sa sastanaka tima, zaključci evaluacije unešeni u finalni izveštaj 6. Sumiran efekat i rezultati sprovedenih aktivnosti prokeкта Indikator: Finalni izveštaj sa prezentacijom svih indikatora i opisom sprovedenih aktivnosti

Globalni medijski servis DOO Šabac

PROJEKAT: Šabac grad sportskih šampiona

1. Izrađeno je 25 tekstova opremljenih fotografijama i snimcima
Indikator: Objavljeni su autorski tekstovi, vesti ili obaveštenja o sportskim manifestacijama u gradu
2. Pravovremeno i istinito informisanje građana o registrovanim sportskim udruženjima u gradu
Indikator: Objavljene infomacije od značaja za sportske poklonike i one koji planiraju da sebe ili svoju decu aktiviraju sportski.

Info media sistem ("Tim radio" doo)

PROJEKAT: "Referendum - dobra odluka građana"

1. Informisanost čitalaca o dešavanjima neposrednog izjašnjavanja na gradskom i seoskom

Indikator: Objavljivanje na portalu infomediasistem.com

2. Prosleđivanje brze i tačne informacije području

Indikator: Objavljivanje na portalu infomediasistem.com

3. Praćenje na portalu i društvenim mrežama

Indikator: Objavljivanje na portalu infomediasistem.com

Medija centar Beograd

PROJEKAT: Šabac: Razvoj bez alternative

1. Proizvodnja predviđenih medijskih sadržaja - koji su ostvarili ciljeve projekta

Indikator: objavljivanje ostvarilo uticaj i postiglo ciljeve projekta (informisanje i primarnih i sekundarnih ciljnih grupa)

2. Pokretanje javnih rasprava

Indikator: učešće relevantnih sagovornika u javnim raspravama

3. Animiranje i drugih medija da se bave temom

Indikator: kvalitet i kvantitet objava u drugim medijima o ovim temama

Pirot

Grad Pirot je po konkursu za sufinansiranje medijskih sadržaja u javnom interesu 2018. opredelio 23.948.000,00 dinara, a analizom su obuhvaćena 4 projekta vredna 18.850.000,00, što čini 78,71 odsto ukupno raspodeljenih sredstava.

Reč je o najskupljim projektima koje je sufinansirao Grad Pirot i to dva televizijska, jednom radijskom i jednom projektu u štampanom mediju. Tri od četiri projekta nemaju konkretan tematski fokus već ih čine kolažni sadržaji koji prate aktuelne teme iz više oblasti. Sagovornici u takvim priložima su po pravilu predstavnici institucija i javnih preduzeća, odnosno nosioci vlasti, a priloge karakteriše deskriptivan pa i promotivni tretman sadržaja.

Još jedna zajednička osobina ovih projekata je da im nije moguće odrediti primarni tematski fokus. U najvećem broju emisija, bez mnogo problematizacije, obrađuje više tema, dok emisije koje imaju jasan primarni tematski fokus čine manjinu sadržaja. Primetno je da se u priložima većinom obrađuju "soft" teme - mladi, kultura, turizam, sport, kao i da je pristup izveštavanju, i kada se radi o političkim i drugim temama jednostran i obojen samim izborom sagovornika.

Sadržaj ni jednog od analiziranih projekata nije bilo moguće definisati kao originalan već oni predstavljaju ili nastavak regularnog izveštavanja (u dva slučaja), ili je reč o kombinovanom, modifikovanom sadržaju, dok u slučaju projekta "Naše porodice" nije bilo moguće utvrditi originalnost priloga.

Ni u jednom od analiziranih projekata nije bilo težih povreda etičkog kodeksa. Samo polovina sadržaja nosila je jasnu oznaku da je finansijer lokalna samouprava.

Za projekat NP Sloboda-“Naše porodice” i projekat Naxi plus Radio „Pirod od nedelje do nedelje“ istraživačima nisu dostavljeni finansijski i narativni izveštaji.

Sami mediji su u svojim narativnim izveštajima naveli opšti pregled sprovedenih aktivnosti koji za grad Pirod izgleda ovako:

AD „Sloboda“ PROJEKAT: Naše porodice	
Projektom “Naše porodice” prikazujemo značaj porodice i sliku u društvu, okolnosti i probleme sa kojima se suočava savremena porodica, mere i podršku društvene zajednice, da pomogne porodici i pojedinima u njoj, posebno deci. Teme projekta odnose se na vrednosti i probleme iz ugla sociologa, primer višečlane porodice, romska porodica, probleme u porodici... Uticaj moderne tehnologije na porodicu, institucije koje pomažu porodicama sa	decom sa smetnjama u razvoju. Značaj LPA grada Pirod za decu Pirod, kroz podršku porodici i deci u cilju mera populacione politike koje sprovodi grad Pirod kao i podrška parovima radi vantelesne oplodnje. O značaju sporta o vaspitanju i odrastanju. Prikazali smo čitatelima da društvo pomaže porodici i, iako se ona transformiše. Ipak zadržava svoju primarnu funkciju u cilju opstanka i prosperiteta društva.
Naxi plus Radio PROJEKAT: Pirod od nedelje do nedelje	
Javni poziv, finansijski izveštaj i narativni izveštaj nisu dostavljeni. U dostavljenom audio materijalu navedeno je sledeće: cilj projekta – „doprineti informisanju i rešavanju problema građana“;	projektom je „predviđen nedeljni pregled najvažnijih događaja na području grada Pirod, aktuelnosti iz svih oblasti života u gradu i selima.“
Pi kanal PROJEKAT: Boje grada	
1. Snimljeno preko 800 sati materijala koji je obrađen u postprodukciji i selektivno emitovani u emisijama „Boje grada“. Način provere TV program P kanal Indikator: Proizvedeno i emitovano 259 jednosatnih emisija koje na adekvatan način informišu građane Grada Pirod o aktivnostima na teritoriji Grada Pirod;	Indikator: Relevantni pojedinci i institucije iznose svoje stavove i viđenja, a i činjenice o aktivnostima na teritoriji Grada Pirod;
2. Emisije „Boje grada“ na TV P kanal, izvor provere:Programska šema TV P Kanal;	3. Emisije na televiziji, delovi emisija na sajtu i internet portalu. Indikator: Problemi i informacije vidljivi u javnoj sferi;
	4. Pozivi gledalaca, telefonske ankete naše kuće, broj poseta sajtu i portalu i merenje gledanosti od strane adekvatnih institucija. Indikator: Ostvaren uticaj na nivo informisanosti građana.
TV Pirod PROJEKAT: Hronika regiona „Na dlanu“	
1. Snimljen i montiran materijal i emitovana uživo svakog dana emisija Hronika regiona „Na dlanu“.	2. Emisija na dnevnom nivou postavljena na sajt TV Pirod kao i na profilima društvenih mreža;
Indikator: Broj gledalaca koji je pratio emisije, komentari i sugestije gledalaca, kao i utisci najšire zajednice sa kojima se radi anketa.	Indikator: Broj pregleda emisija na sajtu kao i na profilima društvenih mreža

ZAKLJUČCI

Lokalne samouprave nedovoljno koriste mogućnost da instrument konkursnog sufinansiranja sadržaja iskoriste da bi unapredile informisanje građana u skladu sa njihovim specifičnim interesima. Istraživanje pokazuje da su samo 2 lokalne samouprave u javnim pozivima izašle iz „šablona“ oslanjanja na široku zakonsku definiciju javnog interesa i bliže definisali teme konkursa u skladu sa potrebama lokalnih zajednica.

Mediji se prvenstveno odlučuju za „meke“, najčešće nekonfliktne teme iz istorije, kulture, negovanja tradicije, turizma i slično, i za manje zahtevan deskriptivni ili promotivni pristup. Gotovo u potpunosti izostaju kritički i polemički obrađene teme koje se tiču relevantnih društvenih tema - nedostatka pravne države, visokog nivoa korupcije, verbalnog nasilja i nedostatka dijaloga u društvu. Izbor sagovornika takođe ide u prilog slabljenju dijaloga u društvu – najčešće se kao citirani sagovornici pojavljuju predstavnici lokalne vlasti, predstavnici državnih preduzeća i drugih javnih ustanova a izostaju stavovi eksperata, nevladinog sektora, opozicionih partija i samih građana.

U proseku svega jedna trećina proizvedenih priloga su originalni sadržaji a dominiraju mešoviti sadržaji i sadržaji koji predstavljaju nastavak redovnog izveštavanja medija koje – po definiciji – ne može biti podržano na ovakvim konkursima.

Rezultati prikupljeni u ovom izveštaju potvrđuju prethodne analize BIRN-a da se projektno finansiranje medijskih sadržaja neretko pretvara u paravan za dotiranje redovne medijske produkcije.

Zabrinjava što – sudeći po predlozima projekata i narativnim izveštajima - organi lokalne samouprave i mediji, i posle više godina primene projektnog sufinansiranja, nisu ovladali ovim mehanizmom. Način na koji su pisani predlozi projekata kao i izveštaji otkrivaju arbitrarnu upotrebu pojmova ciljeva, rezultata, indikatora i dr. Zabuna koja očigledno postoji u razumevanju ovih pojmova posledično se odražava na koncipiranje projektnih ideja i pisanja predloga koje podnose mediji, na ocenjivanje projektnih predloga od strane organa uprave, kao i na evaluaciju podnetih izveštaja.

Iako je zakonom propisano da mediji čiji su sadržaji podržani iz budžeta moraju lokalnim samoupravama proslediti narativne i finansijske izveštaje kao i dokaze o realizaciji projekta, zabrinjava da su neke lokalne samouprave obuhvaćene ovim istraživanjem posedovale samo finansijske izveštaje a da se nisu postarale za obezbeđivanje nedostajuće dokumentacije.

Dobijeni nalazi u skladu su sa BIRN-ovim istraživanjem Indeksa transparentnosti koje pokazuje da lokalne samouprave nemaju adekvatan mehanizam evaluacije odobrenih projekata (dinamiku evaluacije, metodologiju evaluacije i kriterijume za ocenu ostvarenosti konkretnog

cilja zbog koga je konkurs raspisan), kao i da nedostaju nadzorni mehanizmi i adekvatne sankcije za neizvršenje i povredu zakonskih odredaba koje se odnose na projektno sufinansiranje. Ovakvi rezultati još jednom potvrđuju važnost usvajanja predloga datih u najnovijoj verziji Nacrta Strategije za razvoj sistema javnog informisanja (oktobar 2019.) u delu mera 4.4. kojim se predviđa obavezna evaluacija kao jedna od neophodnih mera kojom se unapređuje sistem javnih konkursa.

PREPORUKE

Ministarstvo kulture i informisanja

- Pokrenuti postupak izmena i dopuna Zakona, a u skladu sa tim i pratećeg Pravilnika, tako da evaluacija projekata postane obavezna etapa u sprovođenju javnih konkursa.
- U cilju unapređenja kvaliteta procesa konkursnog finansiranja, oragnizovati treninge za izgradnju kapaciteta učesnika u ovom procesu, lokalnih samouprava i medija za upravljanje projektnim ciklusom, od faze dizajniranja projekata, preko implementacije, do evaluacije postignutih rezultata.
- Usvojiti jasno uputstvo kojim se propisuje način stavljanja na uvid javnosti dokumenata i sadržaja nastalih u vezi sa sprovođenjem konkursa.

Lokalne samouprave

- Usvojiti interne pravilnike za evaluaciju projekata, kojima bi bili definisani metodi i kriterijumi za evaluaciju, kao i kriterijumi za izbor eksternog evaluatora/evaluatorskog tima.
- Definirati javni interes u oblasti informisanja tako da on odražava specifičnosti potreba lokalne zajednice. Uključiti u ovaj proces i samu lokalnu zajednicu. Pre definisanju tema od javnog interesa za godišnji konkursni ciklus napraviti pregled podržanih tema i izabrati one koje su važne a u prethodnim godinama su bile zapostavljene.
- Voditi računa o ravnomernoj zastupljenosti i raznovrsnosti tema tokom jednog konkursnog ciklusa.
- Unaprediti sopstvene kapacitete i kapaciteta medija za upravljanje projektnim ciklusom.

Mediji

- Javne konkurse iskoristiti kao priliku za unapređenje medijskog sadržaja, posebno onih koji nedostaju u redovnoj produkciji a važni su za ostvarivanje javnog interesa građana. To se pre svega odnosi na teme koje su u vezi sa demokratizacijom društva, pravnom državom, ljudskim pravima i sl.
- Proširiti obim sagovornika, posebnu pažnju pokloniti izboru govornika sa ekspertizom u izabranoj oblasti i predstavnika civilnog sektora i građana.
- Sredstva odobrena po osnovu javnih konkursa iskoristiti za inoviranje i tehničko unapređivanje kvaliteta medijske produkcije. Uvoditi nove, modernije novinarske žanrove. Unaprediti promociju priloga na više različitih platformi i koristiti digitalne formate.
- Unaprediti kapacitete za projektno upravljanje i izeštavanje.